

Citiți lecția din manual: *Statul național legionar și măsurile antievreiești (1940-1941)*, notați schița lecției pe caiete și rezolvați fișele de lucru.

Statul național-legionar și măsurile antievreiești (1940-1941)

1. Statul național-legionar

- 6 septembrie 1940 - în contextul dispariției României Mari, regele Carol al II-lea a abdicat, locul său fiind luat de Mihai I (1927-1930; 1940-1947) și guvernul condus de generalul Ion Antonescu (1940-1944), desemnat „*Conducător al Statului*”, naționalist și adept al unui regim autoritar;
- 14 septembrie 1940-14 februarie 1941 - Ion Antonescu i-a cooptat la guvernare pe legionarii conduși de Horia Sima, iar România a devenit stat național-legionar;
- legionarii au reprezentat principala forță politică în noul guvern, deținând vicepreședinția Consiliului de Miniștri prin persoana lui Horia Sima, ministere (Interne, Afaceri Externe, Educație, Culte și arte, Muncă, sănătate și ocrotiri sociale), numeroase posturi de secretari și directori din cadrul ministerelor, precum și 45 din cele 46 de prefecturi de județ;
- statul național-legionar a decis ca primele măsuri să fie întărirea legăturilor cu Germania nazistă: Ion Antonescu a permis intrarea trupelor germane în țară (10 octombrie 1940), iar România a aderat la Pactul Tripartit, format din Germania, Italia și Japonia (la 23 noiembrie 1940).

2. Măsuri antievreiești

- 1940-1941 - conform statisticilor oficiale, numărul total al evreilor din România, după cedările teritoriale, a scăzut cu cca. 430.000, de la cca. 730.000 la cca. 300.000 evrei;
- legionarii, odată ajunși la putere, au comis numeroase abuzuri împotriva evreilor: amenzi și taxe ilegale, arestări, bătăi, violuri, concedieri, boicotarea afacerilor evreiești și distrugerea sinagogilor;
- 14 septembrie 1940-23 ianuarie 1941 - guvernarea legionară a adoptat o serie de decrete-legi prin care s-a urmărit „românizarea” și „însănătoșirea” economiei: li s-a interzis evreilor să închirieze farmacii (3 octombrie); crearea instituției comisarilor de românizare, alcătuită preponderent din legionari, cu rol în instituirea controlului statului asupra întreprinderilor evreiești (5 octombrie); deposedarea evreilor de proprietățile rurale (5 octombrie); elevii și studenții evrei nu au mai putut frecventa școlile românești de stat sau particulare, continuarea studiilor putându-se face doar în cadrul școlilor particulare evreiești, deservite de personal didactic și administrativ evreiesc (11 octombrie); concedierea tuturor evreilor din întreprinderi și înlocuirea lor cu etnici români (15 noiembrie); medicii evrei au avut voie să trateze doar pacienți de origine evreiască (15 noiembrie); deposedarea evreilor de terenurile forestiere (17 noiembrie); avocații evrei au putut reprezenta în instanță numai coreligionari ca persoane private (17 octombrie); eliminarea evreilor din sindicatele artiștilor dramaticei lirici, instrumentiști și muzicanți și restricționarea obținerii permisului de lucru (16 noiembrie); deposedarea evreilor de mijloacele de transport fluvial (3 decembrie); bărbații evrei cu vârsta între 18 și 50 de ani au fost excluși din armată, însă au fost obligați să presteze muncă gratuită („*munci de folos obștească*”) și să suporte plata unor taxe militare (5 decembrie);
- 21-23 ianuarie 1941 - a avut loc rebeliunea legionară, o despărțire violentă între partidul Totul pentru Țară, condus de Horia Sima, și guvernul militar condus de generalul Antonescu: după o scurtă perioadă de colaborare (3 luni) între forțele legionare și militari, cooperare sistată în urma acumulării de disensiuni între cele două puteri conducătoare, cauzată de excesele politice și asasinatele legionarilor (26/27 noiembrie 1940: masacrul de la Jilava; asasinarea lui Nicolae Iorga și a lui Virgil Madgearu) ⇒ înfrângerea partidului de extremă dreapta și impunerea dictaturii militare antonesciene;
- în paralel cu rebeliunea, legionarii și susținătorii acestora au inițiat și condus cel mai mare și mai violent pogrom împotriva evreilor din istoria Bucureștiului: 120-140 de victime; devastarea și/sau distrugerea a numeroase prăvălii și ateliere (616), sinagogi (25) și apartamente evreiești (547).

Pentru o mai bună înțelegere a subiectului studiat vizionați următoarele videoclipuri:

<https://www.youtube.com/watch?v=bdov6FxAehg>

<https://www.youtube.com/watch?v=EZFyw2hvAa4>

Fișă de lucru: Statul național-legionar și măsurile antievreiești (1940-1941)

Citiți cu atenție textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor:

„În numai câteva zile de la preluarea puterii, legionarii au început să-i atace pe evrei. Continuând politicile administrației Goga-Cuza, guvernul a boicotat afacerile evreiești, iar evreii care au lucrat în administrația publică sau în alte câteva domenii au fost dați afară. La Galați, legionarii au luat ostatici 60 de evrei, pentru a se asigura că ceilalți << rămâneau liniștiți >>. Jean Ancel a relatat că la Arad 40 de evrei au fost << arestați, jefuiți, torturați și încarcerați pentru câteva zile >> în timpul << săptămânii de entuziasm romantic >> care a caracterizat începutul regimului. Evreii au avut voie să facă afaceri numai între anumite ore ale zilei. Cei care au încălcat regulile au fost arestați și puși sub acuzare. Legionarii din Râmnicu-Vâlcea i-au adunat pe toți evreii la un loc, le-au confiscat proprietățile și i-au alungat din oraș.”

(Roland Clark, *Sfântă tinerețe legionară. Activismul fascist în România interbelică*)

1. Menționați, pe baza textului, două măsuri luate de către guvern împotriva populației evreiești.
2. Formulați un punct de vedere referitor la situația evreilor din Arad și Râmnicu-Vâlcea, susținându-l cu două informații selectate din text.
3. Cum apreciați gestul fotografului evreu Iosif Berman de a fi prezent la o manifestație cu un caracter antisemit (6 octombrie 1940) și de a realiza fotografii, în contextul în care studioul și laboratorul lui au fost închise din cauza legislației antisemite?

BIBLIOGRAFIE:

1. Boșcodeală, Felicia Elena, Ciobanu, Loredana, Șerban, Nicolae, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Booklet, București, 2024.
2. Waldman, Felicia, Tudorancea, Anca, Cioflâncă, Adrian, Iancu, Carol, Radu, Adriana, Romandaș, Bogdan-Florin, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Corint Logistic, București, 2024.
3. Florian, Alexandru (coordonator), Boboc, Daniel, Drăgușin, Nicolae, Matei, Petre, Petrescu, Florin, Stan, Gabriel, Stanciu, Măriuca, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2024.
4. Soare, Aurel Constantin, Săvuță, Irina Ema, Rados, Maria, Căplescu, Iuliana Maria, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Litera, București, 2024.
5. Florea, Cosmin-Ionuț, Stan, Viorica, Țigău, Dragoș Lucian, *Istoria evreilor. Holocaustul: Manual pentru clasa a XI-a/a XII-a*, Editura Sigma, București, 2024.
6. Sandu, Traian, *Istoria Gărzii de Fier. Un fascism românesc*, Editura Cartier, Chișinău, 2019.
7. Comisia Internațională pentru Studierea Holocaustului în România, *Raport final*, Editura Polirom, Iași, 2005.
8. Ioanid, Radu, *Holocaustul în România*, Editura Polirom, Iași, 2019.
9. Centrul pentru Studierea Istoriei Evreilor din România „Wilhelm Filderman”, *Izvoare și mărturii. Evreii din România între anii 1940-1944*, Editura Hasefer, București, 1993-1998.

